

Beleidstool Mediawijsheid

presentatie

Doel?

Het gesprek rond een mediawijs beleid openen en in dat beleid specifieke mediawijze thema's uitbouwen en/of versterken.

Welke thema's kun je kiezen?

- Sexting
- Cyberpesten
- Portret- en auteursrecht
- Online identiteit

Voor wie is deze tool geschikt?

Deze tool is geschikt voor elke basis- of
secundaire school die een beleid rond
mediawijsheid wil opzetten of uitbreiden.

Verloop van de vier fases

Fase 1

Verkenning van de mediawijze thema's

Samen met de klankbordgroep verken je een van de mediawijze thema's, bespreek je de kernwaarden van de school en doe je een casussenspel om te ontdekken wat het standpunt is van de school over dit thema.

Fase 2

Selectie van bouwstenen

De werkgroep maakt kennis met de bouwstenen voor een goed mediawijs beleid en bepaalt aan welke bouwstenen jullie als school willen werken.

Verloop van de vier fases

Fase 3

Uitwerken van het beleidsplan

De werkgroep formuleert duidelijke beleidsteksten voor de geselecteerde bouwstenen aan de hand van richtvragen

Fase 4

Finaliseren van het beleidsplan

De werkgroep reflecteert over het beleidsplan, verwerkt eventuele feedback en denkt na over de volgende stappen nu het beleid is uitgewerkt.

Wie begeleidt het proces?

Gespreksleider

- Inventarisatie
- Voorbereiding
- Begeleiding
- Uitwerking

Secretaris

- Neemt verslag
- Staat de gespreksleider bij in het proces

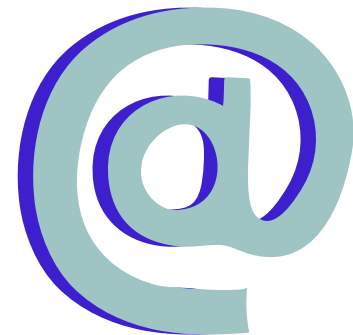
Wie neemt deel?

De klankbordgroep

- 10 à 12 personen
- Een gevarieerde groep
- Aan het werk in fase 1 en 4

De werkgroep

- Minstens 5 à 6 personen
- Een onderdeel van de klankbordgroep
- Aan het werk in fase 2 en 3

Wat heb je nodig?

- De handleiding
- Fase 2
 - Bijlage 1: kaartjes met bouwstenen per thema (pdf)
 - Bijlage 2: legaffiche (pdf)

Wat heb je nodig?

Fase 3

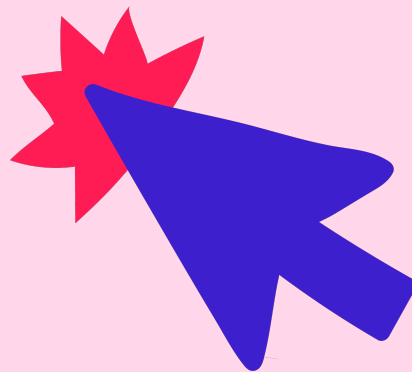
- Bijlage 3: voorbeeldvisie mediawijsheid en specifieke thema's (pdf)
- Bijlage 4: voorbeeldteksten beleidsplan (pdf)
- Bijlage 5: link met de leerlijn mediawijsheid (pdf)

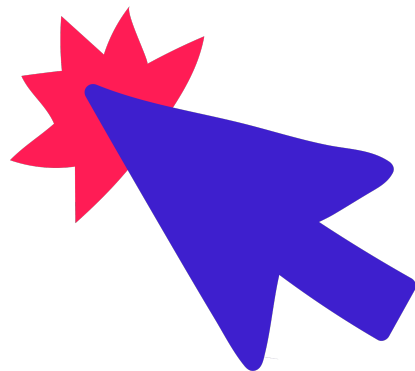
Fase 4

- Bijlage 6: de evaluatiedocument (pdf)

Fase 1

Verkennen van de mediawijze thema's

Fase 1

verkenning van de mediawijze thema's

De klankbordgroep...

maakt kennis met wat mediawijsheid is.

maakt kennis met de mediawijze thema's.

frist de kernwaarden van de school op.

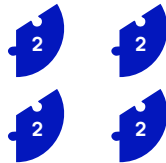
denkt na over casussen en toetst ze af aan de kernwaarden van de school.

Verkenning van de mediawijze thema's:

Jigsawmethode

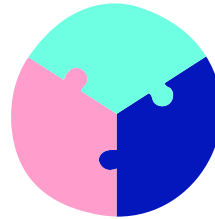
Expert group 1

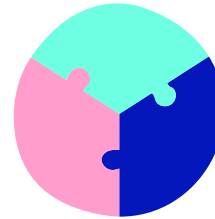
Expert group 2

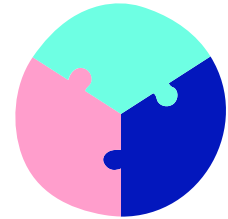
Expert group 3

Home group A

Home group B

Home group C

Verkenning van het thema mediawijsheid en sexting

Mediawijsheid

Wat is mediawijsheid?

Waarom is mediawijsheid belangrijk?

Voor wie is mediawijsheid belangrijk?

Sexting

Wat is sexting?

Waarom is sexting populair?

Wanneer is sexting oké/niet oké?

Hoe praat je over sexting met leerlingen?

Hoe reageer je als school op een problematisch sexting incident?

Verkenning van het thema mediawijsheid en cyberpesten

Mediawijsheid

Wat is mediawijsheid?

Waarom is mediawijsheid belangrijk?

Voor wie is mediawijsheid belangrijk?

Cyberpesten

Wat is cyberpesten?

Wat zijn gelijkenissen en verschillen met klassiek pesten?

Welke vormen van pesten bestaan er?

Hoe reageer je als school op slachtoffers van cyberpesten?

Hoe reageer je als school op daders van cyberpesten?

Verkenning van het thema mediawijsheid en portret- en auteursrecht

Mediawijsheid

Wat is mediawijsheid?

Waarom is mediawijsheid belangrijk?

Voor wie is mediawijsheid belangrijk?

Portret- en auteursrecht

Wat is portretrecht? Wat is auteursrecht?

Waarom is het belangrijk?

Wat zijn Creative Commons?

Wat is het recht op afbeelding?

Wat is plagiaat?

Verkenning van het thema mediawijsheid en online identiteit

Mediawijsheid

Wat is mediawijsheid?

Waarom is mediawijsheid belangrijk?

Voor wie is mediawijsheid belangrijk?

Online identiteit

Wat is een online identiteit?

Waarin verschilt online identiteit met offline identiteit?

Waarom is een goede online identiteit belangrijk?

Wat is netiquette?

Wat bedoelen we met 'think before you post'?

Wat zijn de kernwaarden van school?

Het casussensspel

Aandachtspunten

- Iedereen die zijn mening wil delen, krijgt daarvoor de ruimte.
- Iedereen probeert zich in te leven in een ander zijn standpunt.
- Iedereen luistert naar elkaar en laat elkaar uitspreken.
- Een mening kan nooit 'fout' zijn. Er wordt rekening gehouden met de verschillende standpunten.

Casussen voor het basisonderwijs

Casus 1 sexting

Akkoord of niet akkoord?

Leila (10 jaar) krijgt een **volgverzoek** op Instagram van Arthur (11 jaar). Beiden gaan naar **dezelfde school, maar kennen elkaar nauwelijks**. De twee gaan in gesprek en na enkele uren vraagt Arthur of Leila een **'sexy' foto wil versturen**. Leila is erg onder de indruk van de vraag en weigert. **Wanneer Arthur blijft aandringen, bezwijkt Leila onder alle druk.**

Als ze de volgende dag op school aankomt, merkt ze dat iedereen haar wat vreemd bekijkt. Al snel komt ze er achter dat **Arthur de foto's niet voor zichzelf heeft gehouden**. Ten einde raad stapt Leila naar juf Lena, haar klastitularis. **Juf Lena neemt de klacht van Leila ernstig en besluit samen met de schooldirectie om de politie in te lichten.**

Helemaal akkoord

Helemaal niet akkoord

Casus 1 sexting

Welk standpunt nemen we in?

- Waarom ben je akkoord?
- Waarom ben je niet akkoord?
- Hoe kunnen we als school op deze situatie reageren als we denken vanuit onze kernwaarden?

Casus 2 sexting

Akkoord of niet akkoord?

Salim en Wout zitten in het vijfde leerjaar. Tijdens de zwemles neemt Salim een **naaktfoto van Wout in de groepscabine**, zonder dat Wout het merkt. 's Avonds deelt Salim de foto in de WhatsAppgroep met alle klasgenoten. Wout **durft dit niet te vertellen** aan zijn ouders en wil de volgende dag niet naar school. Wanneer zijn ouders hem toch kunnen overhalen om te zeggen wat er scheelt, **kloppen ze kwaad aan bij de directie**.

De directie, die onder de indruk is van het voorval, gaat **in gesprek met Salim en zijn ouders**. De leraar van Salim en Wout voert een **klasgesprek over het incident**. Salim krijgt een **passende straf**, terwijl Wout goed **ondersteund** wordt door de leerlingenbegeleidster. Daarnaast plant de school **extra lessen** in over seksualiteit en online media.

Helemaal akkoord

Helemaal niet akkoord

Casus 2 sexting

Welk standpunt nemen we in?

- Waarom ben je akkoord?
- Waarom ben je niet akkoord?
- Hoe kunnen we als school op deze situatie reageren als we denken vanuit onze kernwaarden?

Casus 3 sexting

Akkoord of niet akkoord?

Tim en Medina zitten allebei in het zesde leerjaar en zijn al enkele weken een **koppeltje**. Als onderdeel van hun seksuele ontdekkingstocht sturen ze af en toe een **'sexy' foto naar elkaar via Snapchat**. Tim, die zich van geen kwaad bewust is, **slaat de foto's op en toont deze in de speeltijd aan zijn beste vriendjes**.

Wanneer Medina dit samen met haar ouders meldt aan haar meester, besluit de school dat ze hier **helaas niet veel kunnen aan doen**. Volgens hen is **Medina zelf verantwoordelijk** voor het versturen van de foto's en had ze beter moeten nadenken over de risico's.

Helemaal akkoord

Helemaal niet akkoord

Casus 3 sexting

Welk standpunt nemen we in?

- Waarom ben je akkoord?
- Waarom ben je niet akkoord?
- Hoe kunnen we als school op deze situatie reageren als we denken vanuit onze kernwaarden?

Casus 1 cyberpesten

Akkoord of niet akkoord?

Na het weekend merkt juf Sara dat een van haar leerlingen, Samina (10 jaar), veel stiller is dan normaal. Ze kijkt al heel de voormiddag een beetje verdrietig. Wanneer de juf haar in de speeltijd vraagt wat er scheelt, begint Samina te huilen. Enkele klasgenootjes hebben dit weekend **een haatpagina over haar gemaakt op Instagram**, waarop dagelijks kwetsende berichten en bewerkte foto's van Samina gepost. De pagina heeft al 142 volgers.

Het overgrote deel zijn leerlingen die op dezelfde school zitten als Samina. Juf Sara spreekt de leerlingen die de pagina hebben gemaakt aan en **verplicht hen de pagina te verwijderen**. De week erop plant de juf **extra lessen** in over cyberpesten voor de volledige klas.

Helemaal akkoord

Helemaal niet akkoord

Casus 1 cyberpesten

Welk standpunt nemen we in?

- Waarom ben je akkoord?
- Waarom ben je niet akkoord?
- Hoe kunnen we als school op deze situatie reageren als we denken vanuit onze kernwaarden?

Casus 2 cyberpesten

Akkoord of niet akkoord?

In het zesde leerjaar van juf Sandra zitten bijna alle leerlingen samen in een WhatsAppgroep. Daarin posten ze grappige dingen, maken ze afspraken om iets te doen na school, delen ze huiswerkhulp, enzovoort. Hakim (9 jaar) is **de enige die niet in de groepschat wordt toegelaten en voelt zich uitgesloten**. Hij is nooit op de hoogte en wordt ook nooit uitgenodigd voor verjaardagsfeestjes of naschoolse activiteiten.

Daardoor voelt Hakim zich slecht in zijn vel en **zoekt hij hulp bij Bert, de zorgleerkracht**. Hoewel Bert de gevoelens van Hakim begrijpt, besluit hij dat **de school daar niet zoveel aan kan doen**. De school is namelijk **geen beheerder** van de WhatsAppgroep en kan de **leerlingen dus niet verplichten** om Hakim aan de chat toe te voegen.

Helemaal akkoord

Helemaal niet akkoord

Casus 2 cyberpesten

Welk standpunt nemen we in?

- Waarom ben je akkoord?
- Waarom ben je niet akkoord?
- Hoe kunnen we als school op deze situatie reageren als we denken vanuit onze kernwaarden?

Casus 3 cyberpesten

Akkoord of niet akkoord?

Binnen de vriendengroep van Naïma (11 jaar) zijn er wat spanningen. Naïma voelt zich al een tijdje **niet goed in haar vel**. Haar vriendinnen maken vaak opmerkingen over haar uiterlijk. Naïma houdt ervan om **TikTok-filmpjes te maken**, maar steeds vaker plaatsen haar vriendinnen daar **negatieve reacties** bij.

Sinds kort krijgt ze niet alleen van haar vriendinnen **kwetsende opmerkingen**, maar ook van andere volgers en klasgenoten. Naïma weet niet wat ze moet doen en **vertelt het voorval aan haar juf**. De juf vertelt haar dat ze hier **helaas niet veel aan kan doen** en raadt Naïma aan om **geen TikTok-filmpjes** meer te maken.

Helemaal akkoord

Helemaal niet akkoord

Casus 3 cyberpesten

Welk standpunt nemen we in?

- Waarom ben je akkoord?
- Waarom ben je niet akkoord?
- Hoe kunnen we als school op deze situatie reageren als we denken vanuit onze kernwaarden?

Casus 1 portret- en auteursrecht

Akkoord of niet akkoord?

Juf Farah is heel actief op sociale media. Op haar **Instagramprofiel deelt ze vaak foto's en filmpjes** van leuke lesactiviteiten, schoolprojecten en klasuitstapjes. De **kinderen hebben daar geen problemen mee** en gaan graag met haar op de foto. Na een klasuitstap naar het museum post Farah **enkele sfeerfoto's** op haar Instagramprofiel. Op een van die foto's staan **twee leerlingen** (9 en 10 jaar) **duidelijk herkenbaar** afgebeeld. De dag nadien wordt Farah **op het matje geroepen** bij de directie.

De ouders van een van de leerlingen hebben de foto namelijk ontdekt en **klacht neergelegd**. Ze vinden het niet kunnen dat hun kind zonder hun medeweten wordt **'tentoongesteld'** op de persoonlijke socialemediakanalen van de leerkracht. Juf Farah moet de foto's **zo snel mogelijk verwijderen**. Door haar grote passie voor sociale media wordt ze wel aangesteld tot **socialmediamanager** van de online schoolkanalen.

Helemaal akkoord

Helemaal niet akkoord

Casus 1 portret- en auteursrecht

Welk standpunt nemen we in?

- Waarom ben je akkoord?
- Waarom ben je niet akkoord?
- Hoe kunnen we als school op deze situatie reageren als we denken vanuit onze kernwaarden?

Casus 2 portret- en auteursrecht

Akkoord of niet akkoord?

Vriendinnen Jasmine en Mila (11 jaar) gaan na schooltijd naar het pleintje voor de school. Ze nemen allemaal gekke foto's met Mila's smartphone. Beiden vinden de foto's superleuk, maar **Jasmine heeft liever niet dat Mila de foto's op Instagram plaatst**. Mila plaatst 's avonds **toch enkele foto's online**. Jasmine vindt dit helemaal niet fijn en vraagt aan haar vriendin of ze de foto's wil verwijderen.

Mila weigert, waarna ze ruzie krijgen. De volgende dag merkt meester Stijn de spanning tussen de twee vriendinnen op en vraagt wat er gaande is. Hij probeert samen met de meisjes de ruzie op te lossen. Uiteindelijk gaat Mila **akkoord om de foto's te verwijderen en besluiten ze om elkaar vanaf nu altijd om toestemming te vragen**. De week erop geeft meester Stijn **een extra les** rond portretrecht in de klas.

Helemaal akkoord

Helemaal niet akkoord

Casus 2 portret- en auteursrecht

Welk standpunt nemen we in?

- Waarom ben je akkoord?
- Waarom ben je niet akkoord?
- Hoe kunnen we als school op deze situatie reageren als we denken vanuit onze kernwaarden?

Casus 3 portret- en auteursrecht

Akkoord of niet akkoord?

De lagere school van juf Malika is volop **een nieuwe website** aan het ontwikkelen. Op het internet vonden ze enkele **leuke foto's om de website mee op te vrolijken**. Wanneer de website enkele weken online staat, ontvangt de school plots een **brief van een advocaat die in naam van de fotograaf een schadevergoeding eist**. De school beslist om de schadevergoeding zo snel mogelijk te betalen.

Helemaal akkoord

Helemaal niet akkoord

Casus 3 portret- en auteursrecht

Welk standpunt nemen we in?

- Waarom ben je akkoord?
- Waarom ben je niet akkoord?
- Hoe kunnen we als school op deze situatie reageren als we denken vanuit onze kernwaarden?

Casus 4 portret- en auteursrecht

Akkoord of niet akkoord?

De school wil **nieuwe handboeken** gebruiken voor het vak Frans. De directie wil de kosten zo laag mogelijk houden en stelt voor om **vier handboeken aan te kopen** voor de leerkrachten van het vijfde en zesde leerjaar. De school maakt **kopieën voor alle leerlingen**, omdat dat veel goedkoper is. Na enkele weken krijgt de school een **klacht van de uitgeverij met een dagvaarding en bijbehorende boete**.

De school valt uit de lucht en **vindt dat ze niets verkeerd gedaan heeft**. Later komt de school te weten dat ze het **auteursrecht van de uitgeverij geschonden heeft**.

Helemaal akkoord

Helemaal niet akkoord

Casus 4 portret- en auteursrecht

Welk standpunt nemen we in?

- Waarom ben je akkoord?
- Waarom ben je niet akkoord?
- Hoe kunnen we als school op deze situatie reageren als we denken vanuit onze kernwaarden?

Casus 1 online identiteit

Akkoord of niet akkoord?

Juf Mariam geeft les in het derde leerjaar. Wanneer ze op een avond de toetsen spelling aan het verbeteren is, komt ze bij een van haar leerlingen een paar **'domme' en grappige antwoorden tegen**. Mariam, die heel actief is op sociale media, deelt een **foto van de toets op haar Instagramprofiel en schrijft erbij: "Domme vragen bestaan niet, domme antwoorden duidelijk wel!"** Een goede week later krijgt de directie een **klacht binnen over Mariam**.

De ouders van de leerling in kwestie hadden de post op Instagram ontdekt. Mariam wordt **aangeraden de post te verwijderen** en de **school excuseert zich via een bericht op Facebook** voor het gedrag van de leerkracht.

Helemaal akkoord

Helemaal niet akkoord

Casus 1 online identiteit

Welk standpunt nemen we in?

- Waarom ben je akkoord?
- Waarom ben je niet akkoord?
- Hoe kunnen we als school op deze situatie reageren als we denken vanuit onze kernwaarden?

Casus 2 online identiteit

Akkoord of niet akkoord?

Daniël is sinds kort meester van het zesde leerjaar. Heel wat van zijn leerlingen zijn grote fan van hun nieuwe leerkracht en delen, zonder dat hij daarom gevraagd heeft, **hun Snapchataccount met hem**. Daniël, die wel nieuwsgierig is naar de app waar zijn leerlingen zo gek op zijn, besluit de app te **downloaden en stuurt af en toe wat grappige en onschuldige foto's naar enkele leerlingen**.

Wanneer de ouders van een van de leerlingen dit ontdekken, stappen ze naar de directie en **eisen ze een onmiddellijke schorsing van de meester**. Meester Daniël wordt tijdelijk op **non-actief** gezet en er wordt een **tuchtprocedure** opgestart.

Helemaal akkoord

Helemaal niet akkoord

Casus 2 online identiteit

Welk standpunt nemen we in?

- Waarom ben je akkoord?
- Waarom ben je niet akkoord?
- Hoe kunnen we als school op deze situatie reageren als we denken vanuit onze kernwaarden?

Casus 3 online identiteit

Akkoord of niet akkoord?

Enkele jongens uit het vierde leerjaar zijn erin geslaagd de toiletten te doen overlopen. Wanneer een van de leerkrachten dit ontdekt, besluit hij om **alle daders te straffen**. Camal, een van de leerlingen uit dezelfde klas als de daders, wordt onterecht ook gestraft omdat hij op dat moment toevallig aanwezig was in de toiletten. Wanneer hij dit 's avonds aan zijn moeder vertelt, **is ze daar niet over te spreken**.

De moeder beslist dan ook **het hele verhaal te delen in de Facebookgroep** die de school gebruikt om met ouders te communiceren. De schooldirectie, die de post snel te zien krijgt, **reageert hierop in naam van de school en excuseert zich**. Daarnaast wordt de leerkracht **aangeraden om via zijn persoonlijk profiel in de Facebookgroep te reageren en zijn excuses aan te bieden**.

Helemaal akkoord

Helemaal niet akkoord

Casus 3 online identiteit

Welk standpunt nemen we in?

- Waarom ben je akkoord?
- Waarom ben je niet akkoord?
- Hoe kunnen we als school op deze situatie reageren als we denken vanuit onze kernwaarden?

Casussen voor het secundair onderwijs

Casus 1 sexting

Akkoord of niet akkoord?

Bram (15 jaar) en Jamila (18 jaar) zitten allebei op een andere school en sturen sinds kort met elkaar op **Snapchat**. In het begin lijken de berichten nog onschuldig, maar na een tijdje dringt Jamila steeds meer aan bij Bram om **pikante foto's** van zichzelf te versturen. **Bram bezwijkt onder de druk** en besluit op haar voorstel in te gaan. Zonder zijn medeweten **stuurt Jamila de foto's naar haar vriendinnen door**. Al snel **circuleren de foto's** zowel op de school van Jamila als op die van Bram.

Sinds Bram dit ontdekt heeft, komt hij al enkele dagen **niet meer naar school**. Jonas, Brams beste vriend, besluit de **leerlingenbegeleidster in te lichten**. Zij contacteert zo snel mogelijk de school van Jamila. Beide scholen organiseren een **gespreksmoment tussen Bram en Jamila** en ontwikkelen samen **een plan van aanpak** voor gelijkaardige situaties in de toekomst.

Helemaal akkoord

Helemaal niet akkoord

Casus 1 sexting

Welk standpunt nemen we in?

- Waarom ben je akkoord?
- Waarom ben je niet akkoord?
- Hoe kunnen we als school op deze situatie reageren als we denken vanuit onze kernwaarden?

Casus 2 sexting

Akkoord of niet akkoord?

Abdul (17 jaar) en Simon (18 jaar) hadden ruim twee jaar een relatie. Regelmatig stuurden ze **naaktfoto's** naar elkaar. Nadat Simon op een fuif **flirtte met een andere jongen**, besluit Abdul de relatie te beëindigen. Simon vindt die reactie overdreven. Uit **wraak** beslist hij om de **naaktfoto's van Abdul door te sturen naar zijn vrienden**. Al snel **circuleren de foto's** op de hele school en durft Abdul zijn klasgenoten niet meer onder ogen te komen. Wanneer Abdul's ouders het verhaal horen, dienen ze klacht in bij de school.

De directie, die onder de indruk is van het voorval, gaat in gesprek met Simon en zijn ouders. De klastitularis en leerlingenbegeleider houden een groepsgesprek met alle betrokkenen. Simon krijgt een passende **straf**, terwijl Abdul goed **ondersteund** wordt door de leerlingenbegeleidster. Daarnaast plant de **school extra lessen** in over seksualiteit en online media.

Helemaal akkoord

Helemaal niet akkoord

Casus 2 sexting

Welk standpunt nemen we in?

- Waarom ben je akkoord?
- Waarom ben je niet akkoord?
- Hoe kunnen we als school op deze situatie reageren als we denken vanuit onze kernwaarden?

Casus 3 sexting

Akkoord of niet akkoord?

Na de zwemles is Aicha (17 jaar) zich aan het afdrogen in een van de omkleedcabines. Plots ziet ze onder haar deur een **hand verschijnen met een smartphone**. Aicha verstijft van de schrik, draait haar handdoek om haar middel en weet even niet meer wat te doen. Wanneer ze enkele seconden later beslist om haar deur te openen en te kijken wie de dader is, is er niemand meer te bespeuren. Als Aicha 's avonds thuiskomt, **ontdekt ze via een van haar vriendinnen dat de video ondertussen al meerdere malen gedeeld werd via WhatsApp**.

Ze heeft geen idee wie de video gemaakt heeft, maar is er wel zo goed als zeker van dat het een medeleerling was. De dag erna stapt Aicha ten einde raad naar **leerlingenbegeleider Roan**. Hij neemt de klacht van Aicha heel ernstig en besluit samen met de schooldirectie **om de politie in te lichten**.

Helemaal akkoord

Helemaal niet akkoord

Casus 3 sexting

Welk standpunt nemen we in?

- Waarom ben je akkoord?
- Waarom ben je niet akkoord?
- Hoe kunnen we als school op deze situatie reageren als we denken vanuit onze kernwaarden?

Casus 1 cyberpesten

Akkoord of niet akkoord?

Bij de start van het nieuwe schooljaar hebben de leerlingen van een klas uit het derde middelbaar een **groepschat** aangemaakt. In het begin werden er vooral grappige filmpjes en memes in gepost, maar na een tijdje wordt **Marthe (14 jaar) steeds meer het onderwerp van de chat**. Anderen schelden haar vaak uit en er worden wekelijks bewerkte foto's van haar gepost.

Marthe wil de **groepschat verlaten**, maar haar medeleerlingen **blijven kwetsende (privé)berichten sturen**. Kyra, een goede vriendin van Marthe uit een andere klas, besluit dat het zo niet verder kan en **meldt het voorval aan de leerlingenbegeleider**. In de lessen zedenleer/godsdiens wordt een **klasgesprek** gehouden over het incident.

Helemaal akkoord

Helemaal niet akkoord

Casus 1 cyberpesten

Welk standpunt nemen we in?

- Waarom ben je akkoord?
- Waarom ben je niet akkoord?
- Hoe kunnen we als school op deze situatie reageren als we denken vanuit onze kernwaarden?

Casus 2 cyberpesten

Akkoord of niet akkoord?

Na de kerstvakantie merkt de leerkracht Nederlands plots op dat Elias (16 jaar) zichzelf niet meer is. Hij is **veel stiller dan normaal en werkt niet mee in de les**. Wanneer de leerkracht na de les vraagt wat er scheelt, **reageert Elias ontwijkend**. Na een week lijkt Elias nog altijd niet de oude. De leerkracht **schakelt de leerlingenbegeleider in**, die samen met de klastitularis een gesprek plant met Elias.

Tijdens dat gesprek blijkt dat enkele medeleerlingen **een haatpagina over Elias hebben gemaakt op Instagram**, vol bewerkte foto's. De pagina heeft al 132 volgers, waarvan het overgrote deel leeftijdsgenootjes vanop school zijn. De leerlingenbegeleider roept de medeleerlingen die **de pagina gemaakt hebben op het matje en verplicht hen de pagina te verwijderen**.

Helemaal akkoord

Helemaal niet akkoord

Casus 2 cyberpesten

Welk standpunt nemen we in?

- Waarom ben je akkoord?
- Waarom ben je niet akkoord?
- Hoe kunnen we als school op deze situatie reageren als we denken vanuit onze kernwaarden?

Casus 3 cyberpesten

Akkoord of niet akkoord?

In de klas van Naomi (15 jaar) hebben alle leerlingen samen een **groepschat** waarin ze grappige dingen posten, afspraken maken om iets te doen na school, huiswerkhulp delen, enzovoort. **Naomi is echter de enige die niet in de groepschat wordt toegelaten en voelt zich uitgesloten.** Ze is nooit op de hoogte van de plannen en wordt nooit meegevraagd. Daardoor voelt Naomi zich slecht in haar vel en **zoekt ze hulp bij leerlingenbegeleider Wout.**

Hoewel Wout de gevoelens van Naomi begrijpt, besluit hij dat **de school daar niet zoveel aan kan doen.** De school is namelijk **geen beheerder** van de WhatsAppgroep en kan de leerlingen dus **niet verplichten** om Naomi aan de chat toe te voegen.

Helemaal akkoord

Helemaal niet akkoord

Casus 3 cyberpesten

Welk standpunt nemen we in?

- Waarom ben je akkoord?
- Waarom ben je niet akkoord?
- Hoe kunnen we als school op deze situatie reageren als we denken vanuit onze kernwaarden?

Casus 1 portret- en auteursrecht

Akkoord of niet akkoord?

Tijdens de jaarlijkse sportdag op school krijgt Remy (16 jaar) de vraag of de school **een actiefoto van hem mag publiceren in de maandelijkse schoolbrochure**. Remy ziet hier niet meteen problemen in en geeft zijn toestemming. Enkele maanden later merkt hij echter op dat **zijn foto ook gebruikt werd op posters die over de hele gemeente werden verspreid** om kandidaat-leerlingen te overtuigen zich in te schrijven. Remy is kwaad en **stapt naar de schooldirectie**.

Hij gaf namelijk enkel zijn toestemming voor de publicatie van zijn foto in de schoolbrochure, niet voor op de schoolposters. De directie vindt dat **Remy overdrijft en besluit de affiches niet te verwijderen**.

Helemaal akkoord

Helemaal niet akkoord

Casus 1 portret- en auteursrecht

Welk standpunt nemen we in?

- Waarom ben je akkoord?
- Waarom ben je niet akkoord?
- Hoe kunnen we als school op deze situatie reageren als we denken vanuit onze kernwaarden?

Casus 2 portret- en auteursrecht

Akkoord of niet akkoord?

Een klas uit het vierde middelbaar staat erom bekend hun leerkrachten graag tot het uiterste te drijven. Tijdens een les wiskunde **weigeren enkele leerlingen om de oefeningen te maken, tot grote ergernis van de leerkracht**. Hij spreekt de leerlingen hier meermaals op aan, maar dat haalt helaas niets uit. Wanneer de ergernissen zich blijven opstapelen, **barst de leerkracht in woede uit**. Niet veel later blijkt dat een van de leerlingen **het voorval gefilmd heeft en dat het filmpje circuleert op sociale media**.

Heel wat ouders krijgen het filmpje te zien en vinden het **gedrag van de leerkracht ongepast**. Enkelene dienen een **klacht** in. De schooldirectie, die liever **niet te veel imagoschade oploopt**, plaatst de leerkracht tijdelijk op **non-actief** en start een **tuchtprocedure** op.

Helemaal akkoord

Helemaal niet akkoord

Casus 2 portret- en auteursrecht

Welk standpunt nemen we in?

- Waarom ben je akkoord?
- Waarom ben je niet akkoord?
- Hoe kunnen we als school op deze situatie reageren als we denken vanuit onze kernwaarden?

Casus 3 portret- en auteursrecht

Akkoord of niet akkoord?

De school van meneer Mariën is volop een **nieuwe website** aan het ontwikkelen. Op het internet vonden ze enkele **leuke foto's om de website mee op te vrolijken**. Wanneer de website enkele weken online staat, ontvangt de school plots een **brief van een advocaat die in naam van de fotograaf een schadevergoeding eist**. De school beslist om de **schadevergoeding zo snel mogelijk te betalen**.

Helemaal akkoord

Helemaal niet akkoord

Casus 3 portret- en auteursrecht

Welk standpunt nemen we in?

- Waarom ben je akkoord?
- Waarom ben je niet akkoord?
- Hoe kunnen we als school op deze situatie reageren als we denken vanuit onze kernwaarden?

Casus 4 portret- en auteursrecht

Akkoord of niet akkoord?

De school wil **nieuwe handboeken** gebruiken voor het vak Frans. De directie wil de kosten zo laag mogelijk houden en stelt voor om **vier handboeken aan te kopen** voor de leerkrachten van het vijfde en zesde middelbaar. De school maakt **kopieën voor alle leerlingen**, omdat dat veel goedkoper is. Na enkele weken krijgt de school een **klacht van de uitgeverij met een dagvaarding en bijbehorende boete**. De school valt uit de lucht en **vindt dat ze niets verkeerd gedaan heeft**. Later komt de school te weten dat ze het **auteursrecht van de uitgeverij geschonden heeft**.

Helemaal akkoord

Helemaal niet akkoord

Casus 4 portret- en auteursrecht

Welk standpunt nemen we in?

- Waarom ben je akkoord?
- Waarom ben je niet akkoord?
- Hoe kunnen we als school op deze situatie reageren als we denken vanuit onze kernwaarden?

Casus 1 online identiteit

Akkoord of niet akkoord?

Meneer Verstraete, een leraar Frans, geeft leerlingen al een tijdje de kans om **na schooltijd met hem te chatten via het online schoolplatform**. Zo kunnen ze hem vragen stellen over de leerstof. Elien (15 jaar) heeft wat moeite met Frans en maakt dus maar al te graag gebruik van de chatbox. Na een tijdje merkt ze dat haar leerkracht, naast uitleg over de leerstof, ook **persoonlijke vragen begint te stellen**.

Eerst vond Elien dat niet zo erg, maar na verloop van tijd worden de **chatberichten steeds intiemer**. Elien meldt het voorval aan haar ouders, die vervolgens naar de school stappen. De leerkracht wordt tijdelijk op **non-actief gezet** en er wordt een **tuchtprocedure** opgestart.

Helemaal akkoord

Helemaal niet akkoord

Casus 1 online identiteit

Welk standpunt nemen we in?

- Waarom ben je akkoord?
- Waarom ben je niet akkoord?
- Hoe kunnen we als school op deze situatie reageren als we denken vanuit onze kernwaarden?

Casus 2 online identiteit

Akkoord of niet akkoord?

Na afloop van de examenperiode post **de school een bericht op Facebook**, waarin ze al haar leerlingen een deugddoende zomervakantie toewenst. Jayden (17 jaar), een leerling uit het vijfde middelbaar, heeft echter een herexamen wiskunde in augustus en heeft dus nog heel wat studiewerk voor de boeg. Zonder al te veel na te denken **uit hij dan ook zijn afgunst voor het vak en de leerkracht in een reactie onder het bericht van de school.**

De leerkracht aan wie het bericht gericht is, leest dit en reageert in eigen naam op de reactie van Jayden. Niet veel later ontstaat er een **hevige online** discussie. De school is hiermee niet gediend en **verwijdert alle reacties onder de post.**

Helemaal akkoord

Helemaal niet akkoord

Casus 2 online identiteit

Welk standpunt nemen we in?

- Waarom ben je akkoord?
- Waarom ben je niet akkoord?
- Hoe kunnen we als school op deze situatie reageren als we denken vanuit onze kernwaarden?

Casus 3 online identiteit

Akkoord of niet akkoord?

Meneer El Kaddouri, leerkracht wiskunde in de derde graad, verkondigt op **zijn persoonlijk Facebookaccount vaak zijn sympathieën voor één bepaalde politieke partij**. Op een dag dienen enkele ouders een klacht in bij de school. Zij vinden namelijk dat de leerkracht, vanwege zijn **voorbeeldfunctie** naar leerlingen toe, **politiek-neutraal** moet zijn. De ouders vinden het **gedrag van de leerkracht op sociale media dan ook ongepast**.

De schooldirectie vindt dat de leerkracht nog steeds **vrijheid van meningsuiting** heeft. Ze benadrukt tegenover de ouders dat ze de leerkrachten **niet zomaar regels kan opleggen** over wat ze wel of niet mogen delen op sociale media.

Helemaal akkoord

Helemaal niet akkoord

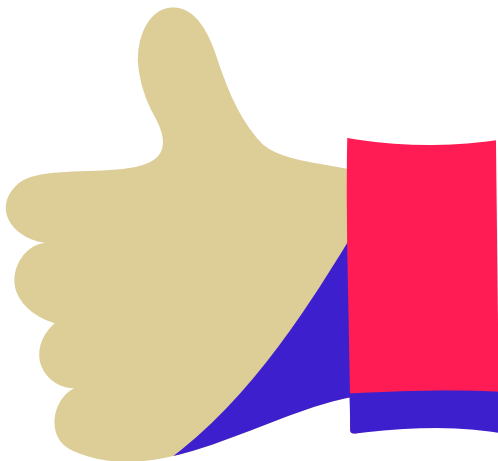

Casus 3 online identiteit

Welk standpunt nemen we in?

- Waarom ben je akkoord?
- Waarom ben je niet akkoord?
- Hoe kunnen we als school op deze situatie reageren als we denken vanuit onze kernwaarden?

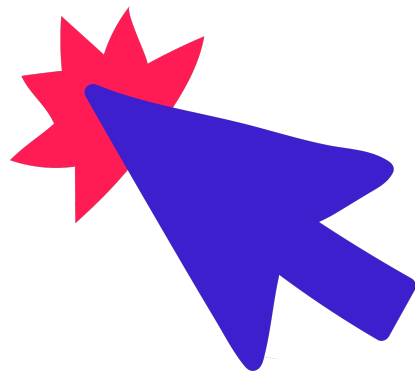
Afronding

- Hoe ging het eraan toe bij het doorlopen van de casussen?
- Waarover zijn we het eens als groep?
- Waarover zijn we het nog niet eens?
- We hebben nog werk aan de winkel op het vlak van ...?
- ...

Fase 2

selectie van de bouwstenen

Fase 2

Selectie van de bouwstenen

De werkgroep

leert het verschil tussen de verschillende niveaus uit de beleidsdriehoek.

maakt kennis met de verschillende bouwstenen die nodig zijn om een beleid rond het gekozen thema op te stellen.

- de bouwstenen waarmee men als school aan de slag wil gaan (kwaliteit)
- wat je als school en leerkracht kan doen om kansen te grijpen en problematische gedrag te voorkomen (preventie)
- hoe je best omgaat met problematische gedrag als het zich toch voordoet (reactie)

Stap 1

Kennismaking met de beleidsdriehoek en bouwstenen

Kwaliteit

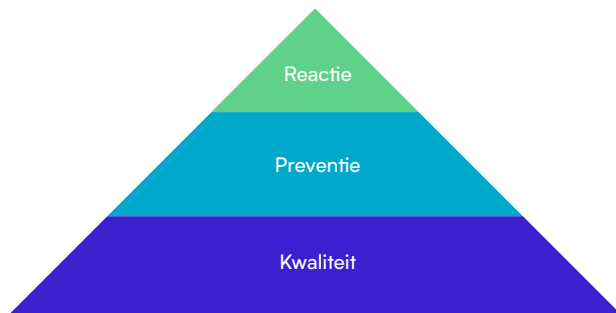
Welk referentiekader heb ik nodig op school om een beleid uit te bouwen?

Preventie

Hoe beperk ik de risico's?

Reactie

Hoe moet ik reageren bij een incident?

Stap 1

Kennismaking met de beleidsdriehoek en bouwstenen

Kwaliteit

- Afspraken op school
- Werkgroep
- Partners en experts
- Aanspreekpunten
- Schoolbevragingen

Preventie

- Vormingen voor leerlingen
- Integratie in schoolactiviteiten
- Basiskennis van leerlingen
- Basiskennis van leraren
- Richtlijnen ter detectie
- Ouderbetrokkenheid
- Bijscholing voor leraren
- Peer to peer ondersteuning

Reactie

- Herstelgericht werken
- Meldingsoverzicht
- Communicatie met externen/ouders
- Interne communicatie
- Communicatie met leerlingen
- Evaluatie van het proces
- Nazorg

Stap 2

Aan de slag met de bouwstenen - het legplan

Ga aan de slag met de bouwstenen en leg ze op de juiste plaats op basis van de huidige stand van zaken in de school

- Wat is goed?
- Wat kan beter?
- Wat ontbreekt?

Stap 3

De stemronde

Elke deelnemer krijgt tien stemmen om uit te brengen op de bouwstenen in de categorieën 'wat kan beter' en 'wat ontbreekt'.

- Breng minstens één stem per niveau van de beleidsdriehoek uit.
- Elke deelnemer plaatst een streepje bij de belangrijke bouwstenen om op school uit te werken.

Afronding

De werkgroep selecteert 8 à 12 bouwstenen om verder uit te werken op basis van de stemming.

Reflecteer met de werkgroep op de gekozen bouwstenen.

- Waarom vinden we net deze bouwstenen zo belangrijk?
- Waar willen we naartoe met de bouwstenen die we nu hebben geselecteerd?
- Waar staan we over vijf jaar?

To do

Voor de gespreksleider en secretaris

Na het plenaire deel gaan de gespreksleider en de secretaris samen aan de slag om de visie op mediawijsheid en het specifieke mediawijze thema op te stellen. Ter inspiratie maken ze gebruik van, (1) de kernwaarden van de school (2) de standpunten van de casussen en (3) de geselecteerde bouwstenen.

Formuleer de visie

- Beschrijf wat de school onder mediawijsheid begrijpt
- Beschrijf waarom je het als school belangrijk vindt om in te zetten op mediawijsheid
- Beschrijf de doelgroep waarvoor je de visie opstelt
- Formuleer welk thema er aan bod komen in deze visie
- Beschrijf wat de school onder het specifieke thema begrijpt
- Beschrijf waarom je het als school belangrijk vindt om in te zetten op het thema

Gebruik de voorbeeldvisie mediawijsheid en specifieke thema's (bijlage 3) ter inspiratie.

Fase 3

Opstellen van het beleidsplan

Opstellen van het beleidsplan

De werkgroep

- Reflecteert op de opgestelde visie op mediawijsheid en het gekozen thema.
- Bespreekt elke gekozen bouwstenen in detail
- Bekijkt hoe de school met elke bouwsteen concreet aan de slag kan gaan.
- Vertaald de bouwstenen naar een gestructureerd beleidsplan.
- Schrijft concrete acties uit per bouwsteen in het beleidsplan

Stap 1

Feedback op de visie door de werkgroep

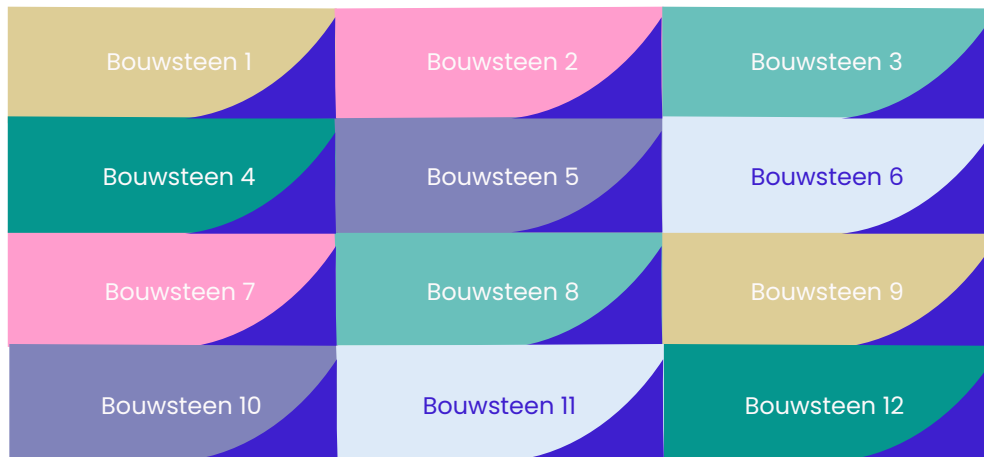
Elk lid van de werkgroep krijgt 10 minuten om te reflecteren op de uitgeschreven visie.

Bespreek achteraf de feedback met de groep.

Stap 2

Bespreking van de geselecteerde bouwstenen

Onze school selecteerde volgende bouwstenen

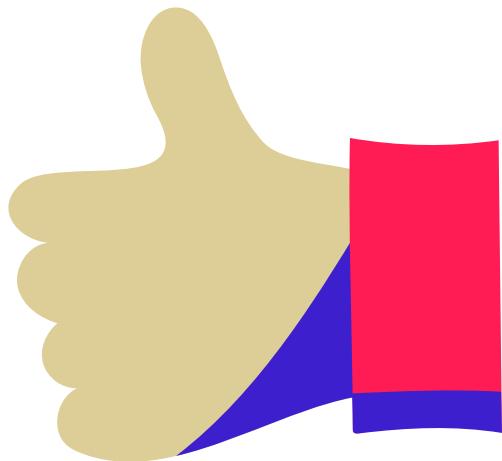
Stap 2

Bespreking van de geselecteerde bouwstenen

De zes beleidsvragen

1. Waar staat de school vandaag met deze bouwsteen (inhoud)?
2. Waarom kiezen we voor deze bouwsteen (motivatie)?
3. Welke acties moet de school ondernemen om de bouwsteen te concretiseren (acties)?
4. Wanneer willen we dit bereiken (tijdspanne)?
5. Wie stellen we hiervoor verantwoordelijk (verantwoordelijke(n))?
6. Voor wie geldt deze bouwsteen (doelgroep)?

Stap 3

Afronding

Is er een antwoord geformuleerd
op de zes beleidsvragen?

- Inhoud
- Motivatie
- Actie
- Tijdspanne
- Verantwoordelijke
- Doelgroep

To do

Voor de gespreksleider en secretaris

Uitschrijven van het beleidsplan per
bouwsteen op basis van de fase 3 volgens:

- Kwaliteit
- Preventie
- Reactie

Gebruik van de input vanuit fase 3 en
de voorbeeldteksten als richtlijn.

Fase 4

Finaliseren van het beleidsplan

Fase 4

Finaliseren van het beleidsplan

De klankbordgroep

Maakt kennis met het opgestelde
beleidsplan en geeft feedback

Stap 1

Voorstellen van de visie en het beleidsplan aan de klankbordgroep

De visie en het beleidsplan worden voorgesteld.

Schenk bij de evaluatie aandacht aan

- Concrete formulering
- Beknoptheid
- Laagdrempeligheid

Stap 2

Reflectie van het beleidsplan

Verdeel de groep in 3 gelijke groepen
Reflecteer per op het beleidsplan in aan
de hand van het evaluatiedocument.

Evaluatiedocument Voorbeeld

	Wat is er goed?	Wat kan beter?	Wat ontbreekt?	Waarom?
Doelgroep	De beoogde doelgroep wordt per bouwsteen vermeld. De omschrijving is duidelijk en gedetailleerd.	De beoogde doelgroep wordt per bouwsteen (meestal) vermeld. Een duidelijke omschrijving ontbreekt.	Er ontbreekt een duidelijke vermelding van de doelgroepen die men voor ogen heeft bij het realiseren van de bouwstenen.	
Eerlijkheid	Het beleidsplan houdt duidelijk rekening met alle betrokkenen (ouders, leerlingen, leraren ...) waardoor het beleidsplan als eerlijk kan gezien worden.	Het beleidsplan houdt rekening met de helft van de betrokkenen (ouders, leerlingen, leraren ...) waardoor het niet als helemaal eerlijk kan gezien worden.	Het beleidsplan houdt geen rekening met de betrokkenen (ouders, leerlingen, leraren ...) waardoor het als oneerlijk kan gezien worden.	

Evaluatiedocument Voorbeeld

	Wat is er goed?	Wat kan beter?	Wat ontbreekt?	Waarom?
Inhoud	Het beleidsplan bevat een duidelijke omschrijving van elke bouwsteen.	Het beleidsplan bevat min of meer een omschrijving van elke bouwsteen.	Het beleidsplan bevat geen duidelijke omschrijving per bouwsteen.	
Motivatie	De bouwstenen zijn telkens mooi en duidelijk gemotiveerd. Het is duidelijk waarom de school met de bouwsteen aan de slag wil gaan.	De bouwstenen zijn min of meer goed gemotiveerd. Het is niet zo duidelijk waarom de school met de bouwsteen aan de slag wil gaan.	Bij zo goed als elke bouwsteen ontbreekt er een duidelijke omschrijving waarom de school voor de specifieke bouwsteen kiest.	

Evaluatiedocument Voorbeeld

	Wat is er goed?	Wat kan beter?	Wat ontbreekt?	Waarom?
Acties	Per bouwsteen worden de acties telkens duidelijk en gedetailleerd geformuleerd.	Per bouwsteen worden er acties geformuleerd die moeten helpen bij de uitwerking van elke bouwsteen. Deze zijn echter niet altijd even duidelijk geformuleerd en kunnen wat meer uitwerking gebruiken.	Er is geen duidelijke beschrijving van de acties die men moet ondernemen om de verschillende bouwstenen uit te werken.	
Tijdspanne	Bij elke bouwsteen is er een duidelijke tijdspanne die aangeeft wanneer elke bouwsteen moet worden uitgewerkt en gefinaliseerd. De tijdspanne is realistisch en gedetailleerd.	Bij sommige bouwsteen wordt er een tijdspanne die aangeeft wanneer de bouwstenen uitgewerkt moeten zijn. Deze is echter niet altijd even realistisch of onduidelijk.	Er wordt nergens vermeld wat de voorziene tijdspanne is om de verschillende bouwstenen te realiseren.	

Evaluatiedocument Voorbeeld

	Wat is er goed?	Wat kan beter?	Wat ontbreekt?	Waarom?
Verantwoordelijke	Bij elke bouwsteen wordt een duidelijke taakomschrijving voor de verantwoordelijke beschreven.	De verantwoordelijke voor de uitwerking wordt per bouwsteen meestal vermeld. Een duidelijke taakomschrijving ontbreekt.	Het is onduidelijk wie verantwoordelijk is voor de uitwerking van elke bouwsteen.	
Algemeen	Het beleidsplan is duidelijk en gemakkelijk te begrijpen. Het plan is gedetailleerd en klaar om zonder problemen te worden uitgevoerd.	Het beleidsplan is min of meer af. Het plan is echter niet altijd even duidelijk en gedetailleerd omschreven.	Het beleidsplan is onvolledig en kan nog niet worden uitgevoerd.	

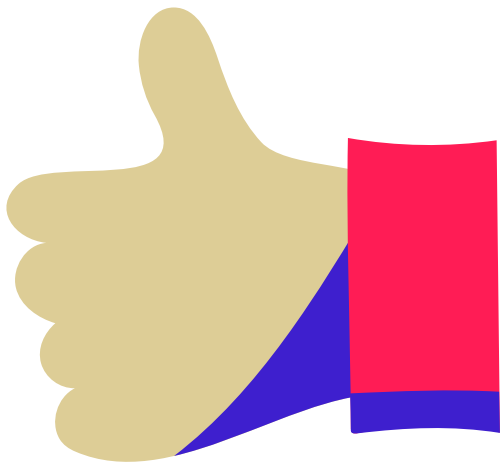
Stap 3

Feedback op het beleidsplan

Zoektocht naar suggesties ter verbetering
voor het beleidsplan

- Wat is jullie algemene indruk op het beleidsplan?
- Zijn er nog suggesties om het beleidsplan aan te passen?

Stap 4

Afronding

Maak finale afspraken met de klank-bordgroep

- Vanaf wanneer gaat het beleid van kracht?
- Wanneer communiceren we over het beleid?
- Hoe pakken we het beleid verder aan?

To do

Voor de gespreksleider en secretaris

De gespreksleider en secretaris verwerken de feedback van de klankbordgroep en finaliseren het beleidsplan. Ze zorgen voor de brede communicatie van het beleidsplan op school.

unec